

MUSEUM
SYDØSTDANMARK

A photograph of a man in a dark sweater painting a face on a large, clear glass vase. The vase is filled with water and has a reflection of the man and the vase on the surface below. The face being painted is orange with green hair and eyes. The background is dark and out of focus, showing a museum setting with other artifacts on display.

Museum Sydøstdanmark Årsrapport 2022

Indhold

- 05** Forord
- 09** Museum Sydøstdanmark
- 11** Museum Sydøstdanmark i tal
- 13** Rollemodel
- 15** Klub M/SD
- 17** Danmarks Borgcenter
- 19** Magtens dronninger & Blod og diamanter
- 21** Holmegaard Værk
- 23** Picasso - en hyldest til keramikken
- 25** Tactile Metamorphosis - Maria Dubin
- 27** Hytte 68
- 29** Borgring Oplevelsescenter
- 31** Møns Museum
- 33** Camønoen
- 31** Møns Museum
- 33** Camønoen
- 35** Køge Museum
- 37** Næstved Museum
- 38** Museumsgården
- 39** Køge Museum
- 41** Events og arrangementer
- 43** Kommunikation og marketing
- 45** Børn på Museum Sydøstdanmark
- 47** Forskning
- 51** Publikationer
- 53** Samlingerne
- 55** Museumslovens kapitel 8
- 56** Organisation

Foto: Frame & Work

Foto: Per Rasmussen

Forord

2022 blev et fantastisk år for museet og så alligevel ikke. For Covid-19 blev afløst af en energikrise. Den kunne mærkes. Energifikrisen medførte ekstraudgifter for 2.6 mio. kr. trods besparelser i form af først og fremmest sænkning af temperatur. Museet havde allerede fra foråret arbejdet intenst på at reducere el-udgifterne. Resultatet blev at der i efteråret blev etableret det første af to nye solcelleanlæg på Holmegaard Værk samt en udskiftning af glasovnen på gas til en glasovn på el. Det får vi helt sikkert god gavn af i 2023.

Besøgstillene slog rekord med over 259.000 besøgende på museerne. Det er vi stolte af, men vi er endnu mere stolte af, at over 8.100 børn fik en uforglemmelig oplevelse af museets skoletjeneste, det er 57% flere end i 2021.

På Danmarks Borgcenter åbnede vi to nye særudstillinger: Magtens dronninger og Blod og diamanter. Begge blev skabt i samarbejde med Jim Lyngvild. Han var også medvirkende til den anden store succes: Vølver, guder og guld på Køge Museum. Den tredje succes var udstillingen: Picasso, en hyldest til keramikken på Holmegaard Værk. På Møns Museum koncentrerede vi os om at tilføje nye genstande til udstillingerne og så selvfølgelig Camønen. Næstved Museum i Helligåndshuset har stået i venteposition pga andre store projekter, men i 2022 blev det første vigtige skridt taget i retning af en revitalisering, idet Næstved Museums gævefond opløste sig selv og donerede en million kroner til nye udstillinger. Borgring Oplevelsescenter åbner i 2025. I 2022 blev udskrevet en arkitektkonkurrence om det nye museum. Den blev vundet af LOOP Architects med en fantastisk bygning, der fornemt passer sig ind i landskabet samtidig med den giver associationer til vikingetiden.

Museum Sydøstdanmark hører fortsat til i toppen af de forskningsmuseer i Danmark. I 2022 blev Center for vikingestudier til Borgring Oplevelsescenter etableret. Det skete med en stor forskningskonference: Ledetråde til fremtidens vikingetidsforskning, der blev afholdt af og på museet i oktober. Med det nye forskningscenter fastholdes Borgring som omdrejningspunkt for forskning i ringborge og der produceres ny viden, som Borgring Oplevelsescenter kan bruge i sin formidling.

Varetagelse af Museumslovens kapitel 8 er Museum Sydøstdanmarks største arbejdsopgave. Store infrastrukturarbejder og omfattende udstykninger til boliger og erhverv har i flere år bidraget til travlhed på museets feltarkæologiske front. Samlet set er antallet af arkæologiske undersøgelser faldet med 6% i forhold til 2021, men til gengæld har udgravningerne været en del større. Det betød at museet fortsat har kunnet beskæftige over 45 arkæologer i størstedelen af 2022.

Foto: Emilia Therese

Museum Sydøstdanmark satte med en omsætning på ca. 96 mio. kr. rekord. Takket være økonomisk støtte fra fonde og hjælpepakker kom museet ud af 2021 uden underskud.

Forskning, aktiviteter, erhvervelser og udstillinger på Museum Sydøstdanmark finansieres af generøs støtte fra private fonde og offentlige puljer.

Museum Sydøstdanmark vil gerne takke:

Aage og Johanne-Louis Hansen Fonden
 A. P. Møller Fonden
 Augustinus Fonden
 Beckett-Fonden
 Knud Højgaards Fond
 Køge Kommune
 Ny Carlsbergfondet
 Næstved Kommune
 Realdania
 Region Sjælland
 Slots- og Kulturstyrelsen
 Sparekassen Sjælland
 Statens Kunstfond
 Velux Fonden
 Vordingborg Kommune
 Næstved Museums Forening
 Køge Museums venner
 Vordingborg kommune
 Legat G Møller Nielsen og K Møller Nielsen
 Den Hielmstjerne og Rosencroneske stift
 Carlsen-Langes legatstiftelse
 Landsdommer Gieses legat

Museumsdirektør,
Keld Møller Hansen

Museum Sydøstdanmark

Museum Sydøstdanmark er et statsanerkendt kulturhistorisk museum med ansvar for kulturhistorien fra ældste til nyere tid i Næstved, Køge, Solrød og Vordingborg kommuner. Museet har tillige arkæologisk ansvar i Faxe, Stevns og Greve kommuner.

Museet omfattede i 2022 otte besøgssteder:

Holmegaard Værk, Fensmark
 Danmarks Borgcenter, Vordingborg
 Vikingeborgen Borgring, Lellinge
 Køge Museum, Køge
 Helligåndshuset, Næstved
 Møns Museum, Stege
 Køng Museum, Køng
 Museumsgården, Keldbylille

Nøgletal for 2022

96,6 mio. kr.

Museets samlede omsætning var på 96,6 mio. kr.

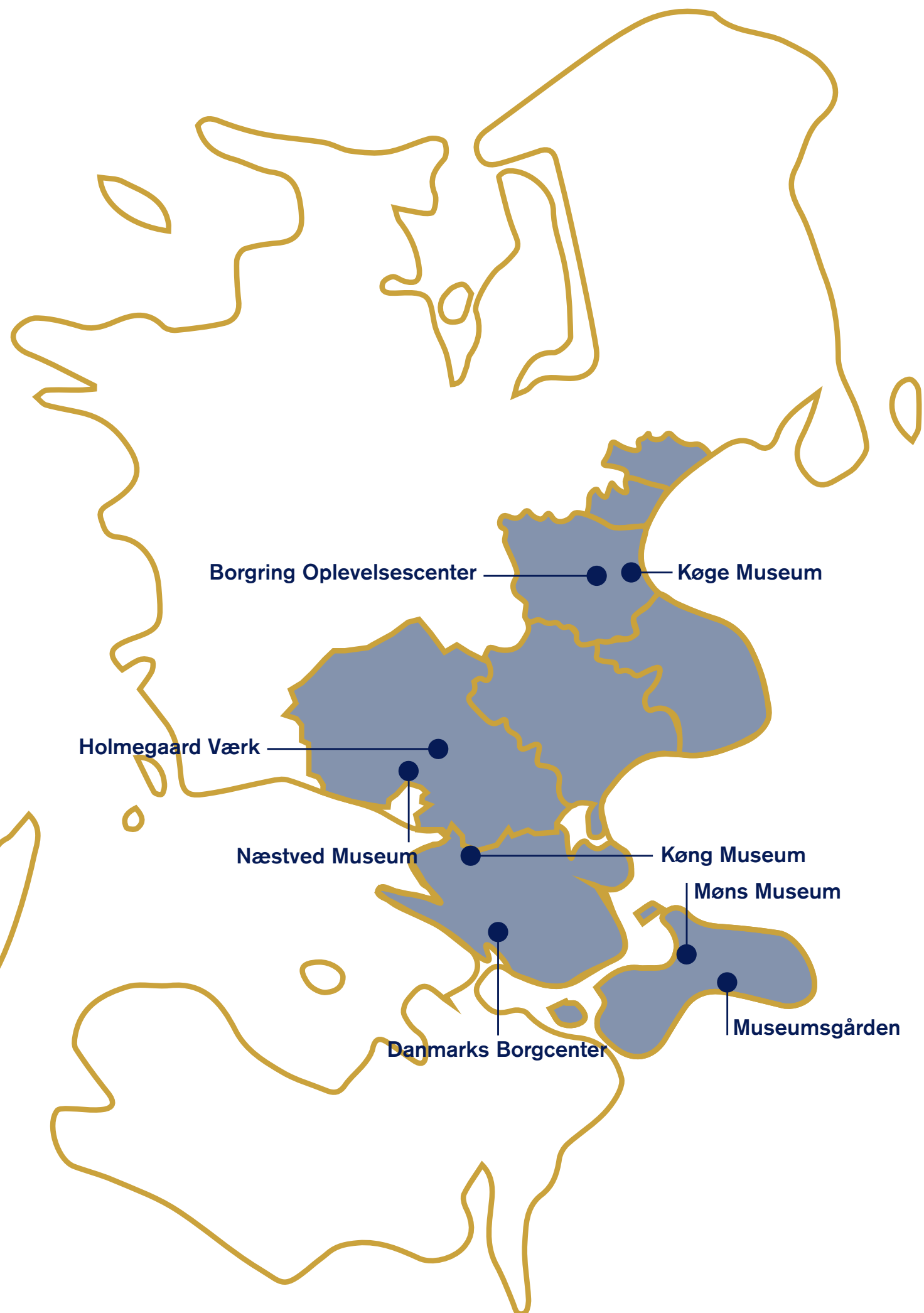
171 medarbejdere

Museet rådede over 171 medarbejdere svarende til 89 årsværk, heraf 31 fastansatte videnskabelige årsværk, hvoraf to var på ph.d. niveau.

259.000 besøgende

Museet havde 259.000 besøgende. Det var især de store attraktioner som tiltrak flest besøgende. Køge Museum fik et forrygende år med over 17.000 gæster på museet.

Årligt besøgstal

2020
2021
2022

218.000

224.000

259.000

Foto: Per Rasmussen

Museum Sydøstdanmark i tal

996 gæster pr. åbningsdag

Museum Sydøstdanmark opnåede i 2022 et rekordhøjt antal gæster pr. åbningsdag med 996 gæster i gennemsnit.

Awards og nomineringer

Museum Sydøstdanmark modtog i 2022 en international award, og blev nomineret til årets turismeinitiativ på Sydsjælland og Møn.

Presseomtale

Presseomtalen af Museum Sydøstdanmarks museer havde i 2022 en værdi på 34,7 mio. kr.

Årskortholdere

I 2022 havde 1.652 personer et årskort til Museum Sydøstdanmark sammenlignet med 956 i 2021, hvilket svarer til en stigning på 73%.

Foto: Mads Tolstrup

Rollemodel

EMYA Museernes Oscar

I maj 2022 løb prisuddelingen 'EMYA' af stabelen i Tartu, Estland. Og her blev Holmegaard Værk kåret som vinder af den prestigefulde pris som årets europæiske museum inden for kategorien 'Environmental Sustainability' foran 60 andre museer fra hele Europa.

”

The museum which has won this award is a new museum that works closely with the community as a centre for creative and sustainable culture and art. This museum is part and parcel of a local identity that is deeply associated with an artistic tradition of both local and international appeal. In fact, it has brilliantly managed to preserve legacy of this tradition not only as a factory and a brand but also as a hub of intangible heritage and creativity for the making of glassware.”

- European Museum of the Year Award (EMYA).

Museum Sydøstdanmark er superstolte over prisen, der mere end noget andet taler ind i museets vision om at dyrke og bruge den lokale historie til at gøre en forskel der kan mærkes.

Holmegaard Værk er som museum en del af en stærk lokal identitet i området. Holmegaard som by er opstået som følge af glasværket. De der boede i byen var glasarbejdere, gift med glasarbejdere eller børn af glasarbejdere. Alt drejede sig om glas fra morgen til aften. Så da glasværket gik konkurs i 2008, mistede byen en stor del af sin lokale identitet. For hvis ikke Holmegaard var byen med glasværket - hvad var det så?”

Derfor var det også helt naturligt, at museet ikke blot skulle fortælle historien om et glasværk fra storhed til konkurs - museet vil genoplive glasværket og området omkring glasværket på ny med alt, hvad dette indebærer”.

Glasværket og området omkring den gamle glasby i Holmegaard er igen begyndt at summe af liv og genvinde sin identitet som kreativt knudepunkt for glasproduktion

Årets turismeinitiativ

Holmegaard Værk blev også nomineret til "Sydsjælland & Møns Bedste Turismeinitiativ 2021".

Foto: Per Rasmussen

Klub MS/D

Museets årskortholdere er alle medlem af Klub MS/D. Medlemskabet giver fri adgang til alle museerne samt en lang række andre fordele på- og udenfor museerne. De mange årskortholdere er en hjørnesten på museet som museets ambassadører.

Museum Sydøstdanmark har i 2022 arbejdet med tre hovedindsatser for klubben; flere medlemskaber, fastholdelse af medlemmer og øge værdi til medlemsskabet.

Resultatet af den fælles indsats betød, at Klub MS/D ved årets udgang havde 1.652 medlemskaber svarende til 73% flere end 2021.

Et fællesskab omkring historien

Året igennem inviterer Museum Sydøstdanmark til særlige arrangementer for klubbens medlemmer.

Et af de arrangementer, der blandt andet blev arrangeret for museets årskortholdere var et eksklusivt preview på udstillingen 'Picasso - en hyldest til keramikken' kun for klubmedlemmer.

Af andre særlige arrangementer, der var gratis for klubmedlemmer kan nævnes en artist talk med Maria Dubin i anledning af 'Tactile Metamorphosis' og en koncert med Ensemble Storstrøm.

Foruden ovenstående får alle klubmedlemmer fordelspriser til alle arrangementer.

Fordele

- + Medlemskab af KLUB MS/D
- + Gratis adgang til alle vores museer i et helt år
- + Tilbud og invitationer til særlige arrangementer
- + Nyheder om museets udstillinger og arrangementer på e-mail.
- + 50% rabat på entreen for max 1 gæst pr. medlemskab
- + 10% rabat i vores butikker
- + 10% rabat på varme drikke
- + 50% rabat på entreen på Gavnø Slot.
- + 50% rabat på entréen på GeoCenter Møns Klint.

Danmarks Borgcenter

Danmarks største kongeborg. Vordingborg borg med Gåsetårnet - et nationalt ikon.

Danmarks Borgcenter åbnede i 2014. På borgen og i vores udstilling fortælles historien om middelalderens borge, konger og magt.

Vordingborg var kongens største borg; en hjørnesten i forsvaret af Danmark og af kongens magt. På borgen i Vordingborg har konger som Valdemar den Store, Valdemar Sejr og Valdemar Atterdag regeret.

For dem var borgene brikker i et spil om magten. Kongerne var afhængige af stærke alliancer, og de skulle træffe svære beslutninger. Deres kampe, overvejelser og valg har sat varige spor i historien, og har været med til at skabe grundlaget for det moderne Danmark.

Vi giver publikum ny viden og nye erkendelser gennem en unik oplevelse af borgen, ikoniske museumsgenstande og vedkommende fortællinger i international klasse.

www.danmarksborgcenter.dk

Årligt besøgstal

2020
2021
2022

105.973

110.527

133.152

Foto: Frame & Work

Foto: Per Rasmussen

Magtens Dronninger & Blod og diamanter

Magtens dronninger

Danmarks Borgcenter slog dørene op for højsæsonen på Valdemars dag den 15. juni. Det skete med to helt nye udstillinger om magt. I udstillingen Magtens Dronninger trak borgcenteret fem stærke dronninger frem i lyset og viste, hvorfor de bør indskrives med versaler i danmarkshistorien.

Fælles for dem er, at de regerede i middelalderen i en tid, hvor magtens centrum var i Vordingborg. Til at levendegøre de stærke dronninger havde museet bedt Jim Lyngvild fortolke dem i fotografier og genskabe dem, som de fortjener at blive fremstillet: som kvinder, der både havde evnerne og viljen til at gribe magten.

Blod og diamanter

I den anden udstilling om magt havde Jim Lyngvild genskabt zarens overdådige pragtjuveler til den nye udstilling 'Blod og diamanter' i Vordingborg. Sammen med replikaer af de franske kronjuveler og andre royale smykke-samlinger fortalte de historien om ufattelig rigdom, magt og blodige massakrer.

I udstillingen 'Blod og diamanter' tog Jim Lyngvild os med til en fascinerende verden, hvor smykker var magt, og magt var smykker. Og hvor diamanter var en velsignelse såvel som en forbandelse. Ingen af de smykker, der er forlæg for udstillingen, findes mere. For da magten stod for fald, led smykkerne samme skæbne.

Foto: Mads Tolstrup

2020
2021
2022

76.426

76.444

75.671

Holmegaard Værk

Danmarks sidste glasværk og et velbevaret kulturmiljø med betydelige herlighedsværdier

Holmegaard Værk er Danmarks nye Hot spot for Kunsthåndværk og tradition, hvor vi formidler fortiden som inspiration til fremtiden. I de smukke sydsjællandske omgivelser ved kanten af Holmegaards Mose slår det gamle glasværk dørene op til en verden af design, håndværk og historie.

I et partnerskab mellem museum, kommune og kulturliv løfter vi den danske designtradition til et niveau, den ikke har været på siden 1950'erne og 1960'erne. Med fokus på det gode håndværk og det innovative design puster vi til en industri, der siden 2008 har været uddød i Danmark.

Alle sanser sættes i spil, når vi udstiller en af nordens største og vigtigste glassamlinger på mere end 42.000 glas, fortæller historierne fra både værksteder og tegnestue og giver hænderne lov til at udforske i vores glas- og keramikværksteder.

Et team af glasmagere sørger for røg i skorstenene fra det nye og ultramoderne glasværksted, hvor de i samarbejde med en række gæstekunstnere og designere blæser ideerne til live.

Picasso - En hyldest til keramikken

Pablo Picasso (1881-1973) er mest kendt for sine banebrydende malerier med motiver af bl.a. kvinder, krig og kærlighed.

I visionen for Holmegaard Værk skrev vi i sin tid, at det var en ambition at vise internationale særudstillinger, f.eks. med Picasso. Den 6. maj levede vi op til ambitionen med udstillingen: Picasso – en hyldest til keramikken.

Udstillingen rummede 42 keramiske værker fra den amerikanske Rosenbaum Collection, som aldrig før har været udstillet i sin helhed i Europa.

At det var netop Picasso, der skulle have lov til at slå tonen an for de kommende års store internationale særudstillinger på Holmegaard Værk, var der slet ingen tvivl om. Den danske og samtidige parallel til Picassos sydfranske helle er Kähler-værkstederne i Næstved, hvor store danske kunstnere op gennem årene har skabt fantastiske værker.

Kähler-samlingen bor i dag på Holmegaard Værk, og det derfor helt naturligt for os at invitere keramikeren Picasso indenfor som en længe ventet gæst.

Foto: Per Rasmussen

Tactile Metamorphosis - Maria Dubin

"Tactile Metamorphosis" er en videreførelse af de store decoupageværker i serien "Take a Walk in the Park" (vist på på Holmegaard Værk i 2020).

I den tid, hvor værkerne har udviklet sig og har skiftet tematikker, er der kommet nye erkendelser til, og syntesen af disse ses i denne overdådige udstilling. Maria Dubin har arbejdet med tekstiler, med gamle og nye tekstiler, der danner basis for et nyt udtryk. At male med tekstil, at se og tage tekstilet til sig, er en ny måde for Dubin at fortælle en historie på. En meget personlig historie, der bliver en del af den miljøbevidsthed, som vore samfund befinder sig midt i, og som man ikke kan sidde overhørig.

Tekstilmalerierne er fremstillet af tekstiler fra 4 generationer i Maria Dubins familie. Marias oldemors broderier, en 70'er-skjorte, blonder, kniplinger, en velour dug fra 1920'erne, lagner fra 1980'erne, et tæppe købt i Mexico i 1960'erne ... Disse tekstiler er sammensat til et nyt sprog, en meget personlig historie bliver almengyldig, da vi alle genkender vore egne historier i tekstilerne.

Foto: Kristoffer Rosner Rydahl

Hytte 68

I Holmegaard Glasværks storhedstid svedte glasmagerne ved varmen fra ovnene i hytte 68, mens de blæste liv i Holmegaards ikoniske glas. I dag kan man i Hytte 68 opleve, hvad der sker, når 200 års håndværkstraditioner møder nutiden og smelter sammen i inspirerende glaskunst.

Her er nye kollektioner fra Rosendahl Design Group, der kort før Holmegaard Glasværks konkurs overtog rettighederne til at producere Holmegaard-glas. Senere fulgte Kähler-brandet med ind i Rosendahl-familien. Både helt nye designs og moderne remakes af populære klassikere ser dagens lys, og nogle af dem bliver til her på Holmegaard Værk.

Vores værksted er bemandet af nogle af de dygtigste glasmagere fra hele Europa, og i samarbejde med en lang række kunstnere og designere er de med til at bygge bro mellem den traditionelle og hæderkronede Holmegaard-historie og innovative, nye ideer. Resultaterne kan ses i Hytte 68, hvor man også kan møde glasmagernes egne aktuelle designs og værker.

I 2022 kunne man opleve bl.a. glasværker af Bjørn Friborg, Jonas Noël Niemann, Christine Bové, Peer Nielsen, Armel Desrues og Iben Kielberg.

Foto: Mads Tolstrup

Borgring Oplevelsescenter

I september 2014 offentliggjorde arkæologer fra Museum Sydøstdanmark og Aarhus Universitet fundet af en borg fra vikingetiden ved Lellinge, vest for Køge. Vikingeborgen Borgring er den femte ringborg i Danmark.

På Borgring og i borgens opland blev der i 2016 - 2018 med støtte fra A. P. Møller Fonden og Køge Kommune gennemført de mest gennemgribende udgravninger af en vikingeborg nogensinde. Undersøgelserne har medført en række nye erkendelser om arkitektur, funktion, datering, historiske sammenhænge, borgens omgivelser, transportforhold og samtidige bebyggelser lokalt og regionalt.

Udgravningerne blev fulgt med stor interesse fra publikum fra en midlertidig udsigtsplatform og udstilling, der også var finansieret af A. P. Møller Fonden. Udgravningernes resultater er i dag med til at underbygge en ansøgning om vikingeborgens optagelse på UNESCO's verdensarvsliste.

Borgring bygges aldrig færdig og markerer slutningen af vikingetid og begyndelsen på det Danmark vi kender i dag. Vikingernes samfund og tro ændrer sig drastisk. Borgring Oplevelsescenter fortæller den historie i et nyt museum og på stedet hvor borgen lå. Til centeret knyttes et Center for vikingestudier, der skal forske i vikingeborgene og i tiden før og efter systemskiftet.

Arkitektkonkurrencen om Borgring Oplevelsescenter blev gennemført i 2022. Vinderforslaget er tegnet af Loop Architects med LYTT landskab og ingeniør Viggo Madsen som underrådgiver. Med forslaget binder teamet på fornem vis de to elementer; Borgring og oplevelsescenter sammen.

Borgring Oplevelsescenter åbner i 2025.

Visualisering: LOOP Architects

Møns Museum

Købmandsgård fra 1770 og kulturhistorisk museum for Vordingborg Kommune. Museet har de sidste par år udviklet sig til at blive et moderne kulturhistorisk museum, der bidrager til kommunens kulturelle liv med udstillinger, arrangementer samt by- og ø-udviklingsprojekter. Møns Museum fik nye udstillinger i sommeren 2016 der hvert år udbygges med nye genstande. Udstillingerne er tæt forbundne med kulturlandskabet i Vordingborg Kommune og med Camønoen, kongerigets venligste vandrerute.

www.moensmuseum.dk
www.camoenoen.dk

Tirsdagsmarkeder

Også i 2022 deltog museets i de traditionsrige tirsdagsmarkeder i Stege. Her kunne de mange gæster få en smagsprøve på, hvad der ventede dem inde på Møns Museum. Med afsæt i de 12 fortællinger på museet, blev der nemlig etableret en række udendørs boder, der hver især havde til formål at formidle, hvad man kunne opleve på Møns Museum.

I boden om 'Duftens rum' skulle besøgende dufte til forskellige krydderier og madvarer, mens de i boden om 'Havets rum' kunne tage en 'selfisk' eller forsøge at fiske sig til en lille præmie.

Camønoen

Camønoen - kongerigets venligste vandrerute blev etableret i 2016- 175 km og ca. 250.000 skridt gennem Klintekongens land, på stier i urskoven, ind i jættestuernes indre, tæt på grotteedderkoppen, langs strand, på mark og under Danmarks smukkeste stjernehimmel.

Camønoen er et tilbud til vandrere, der vil gå sig til fred eller oplevelser. Camønoen er for alle og tager vandrere over Møn, Nyord og Bogø, langs vand, skove, stier, landeveje, broer og byer.

Camønoen er i 2022 fortsat en succes. Den udgør sammen med Dark sky og Biosfære en af grundstenene i Møns succes som turistmål. Et fokus var styrkelsen af partnernetværket, som vi definerede i 2021. Det lykkedes; vi udvidede netværket med godt 85% og planlagde det første Camøno-seminar til afholdelse i februar 2023.

Museet påbegyndte udviklingen af Camønoens visuelle udtryk og en udvidet kernefortælling af Camønoen som "Kongerigets venligste vandrede museum".

Med omkring 10.000 Camøno-vandrere i 2022, ser vi nu ind i en tid, hvor vi kan udbyde aktiviteter og kommunikation i takt med efterspørgslen.

Foto: Frame & Work

2020
2021
2022

22.315

25.880

33.959

Foto: Per Rasmussen

Køge Museum

Købmandsgård fra 1619, et monument over Køges storhedstid som handelsby og kulturhistorisk museum for Køge Kommune. Bygningerne blev i 2015 renoveret og fyldt med ny fleksibel formidling og udstillinger, som fortæller Køgeegnens historie i udstillingen: Gaver fra fortiden. Her ser vi på de gaver, som vi har fået skænket af vores forfædre. Om det er vores måde at klæde os på, vores måde at bo på eller den måde vores hjerne tænker på.

Vølver, guld og guder

Køge Museum blev i 2022 med udstillingen Vølver guld og guder omdannet til et eksperimenterende rum for debat og vidensdeling. I samarbejde med designer Jim Lyngvild har museet lavet en udstilling, der gransker overgangen fra asatro til kristendom. Det sker med en kombination af forskning og en god portion fantasi i form af hans fabulerende iscenesættelser af figurer og scener fra vikingetiden.

Vølver, guld og guder sætter fokus på den forskning, der foregår lige nu, og her har Køge Museum taget den skeptiske hat på. Arkæologerne har kun belæg for en vis del af historien, nemlig de håndfaste fund, som jorden har skjult i mange år. Alt det andet må de tænke sig til - skikke, tanker, samfundsforhold og tro efterlader ingen nagelfaste beviser. Især det, der som vikingetiden foregik før et egentligt og udbredt skriftsprog i Danmark, er der meget lidt konkret viden om.

Talks

Foruden den traditionsrige kulturnat i Køge, Kyndelmisse, havde museet et udtalt fokus på at sætte museets aktuelle debatudstilling 'Vølver, guld og guder' i perspektiv. Dette blev blandt andet gjort ved at afholde en række vikingetalks og -debatter, der skulle diskutere og rammesætte vikingetiden i et forskningsmæssigt perspektiv.

Næstved Museum

Helligåndshuset er en fredet, middelalderlig forsorgsinstitution fra 1400-årene og kulturhistorisk museum for Næstved Kommune. Her fortæller vi historien om hvordan folk har levet fra istid til nutid i Næstved. Blandt andet huenakker, som kvinderne gik med for 100 år siden, en massegrav, skattefund og keramik og fund fra vikingerne ved Vester Egesborg og fra middelalderens Næstved.

www.naestvedmuseum.dk

Næstved Museums udstillinger er ikke tidssvarende, museet trænger hårdt til en revitalisering. I 2022 blev taget et vigtigt skridt i den retning. Næstved Museums Fond blev nedlagt og ca. 1 mio. kr. er nu afsat til det ny Næstved Museum. Det ny museum skabes i samarbejde med Næstved Museumsforening og borgerne i Næstved. Museet skal forholde sig til den virkelighed det befinder sig i og gøre det gennem løbende fornyelse af udstillinger og oplevelser og som byernes alternative sprudlende aktivitetshus. Her er alle velkomne, her kan man købe og nyde en god kop kaffe i hyggelige omgivelser, bruge museets faciliteter i foreningsssammenhænge, til kurser, aktiviteter osv., der er næsten ingen grænser. Men målet vil altid være, at få så mange som muligt til at opleve kulturhistorien og blive overrasket over hvor relevant den er.

Næstveds Søjler - Middelaldermiddag

I juni måned deltog museet igen i Næstveds store satsning: Næstveds Søjler, med en middag i middelalderlig klæder, da Helligåndshuset blev forvandlet til en mageløs middelalderrestaurant med alt, hvad dette indebærer af mad, gøgl, fest og aktiviteter.

Foto: Museum Sydøstdanmark

Køng Museum - et associeret museum

På Køng Museum formidles Rybergs hørfabrik. Kulturhistorien, der knytter sig til bygningen og byen, er omdrejningspunkt for aktiviteter og udstillinger, som gennemføres af Køng Museums Støtteforening. Støtteforeningen gennemfører diverse aktiviteter samt producerer og opstiller tre særudstillinger i løbet af hvert år.

www.koengmuseum.dk

Museumsgården - et associeret museum

Museumsgården i Keldbylille på Møn drives af Museumsgårdens venner og fungerer ved hjælp af frivillig arbejdskraft som en levende museumsgård fra 1. maj til 30. august. På stedet formidles gårdens historie og landbrugsliv gennem udstillinger og omvisninger i samarbejde med Museumsgårdens venner. Derudover formidles gamle håndværkstraditioner på aktivitetsdage om sommeren og omkring højtiderne.

www.museumsgaarden.dk

Foto: Museum Sydøstdanmark

Årligt besøgstal

2020
2021
2022

7.007

10.088

28.045

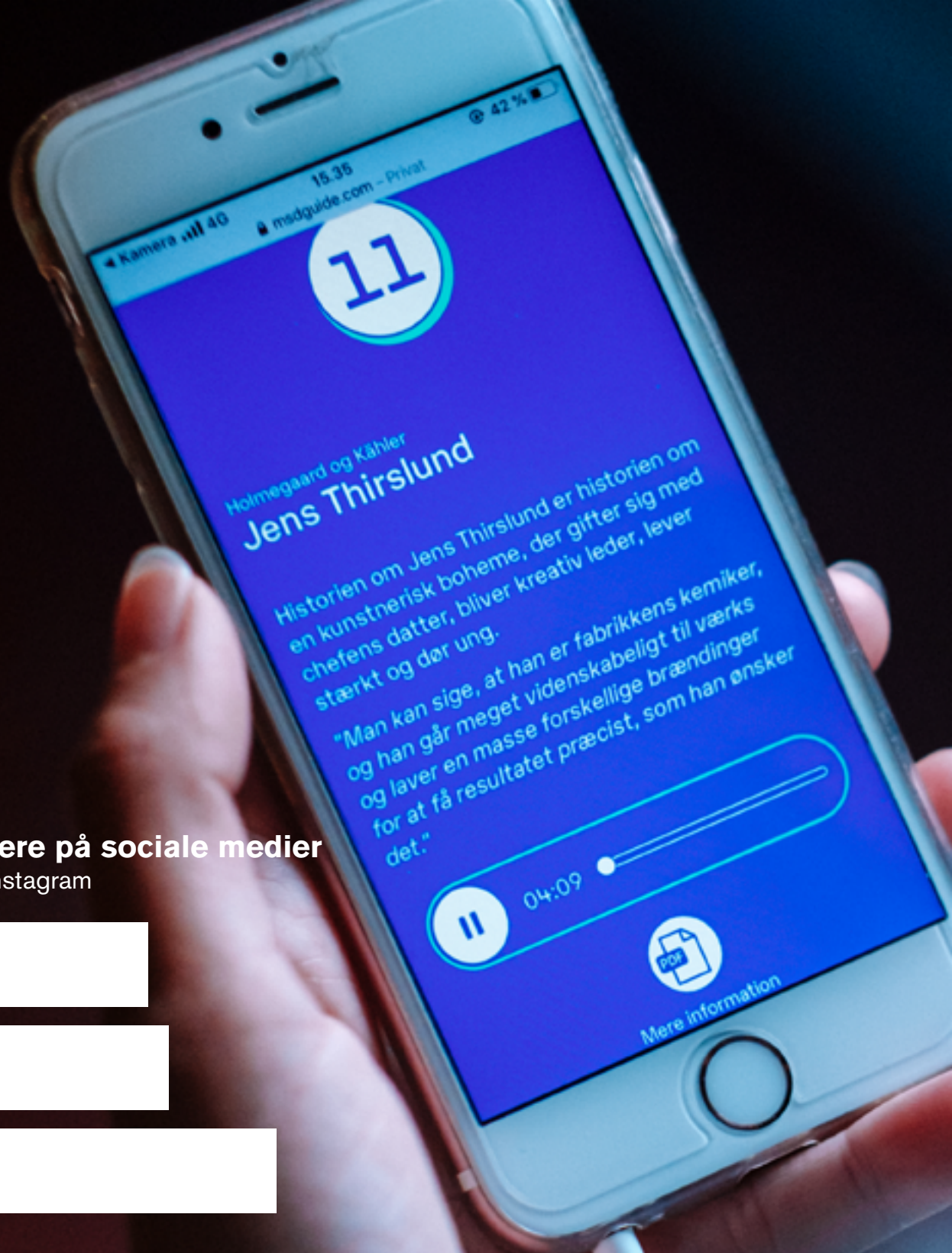
Events og arrangementer

Museets events og arrangementer aktualiserer viden og stimulerer refleksion om dansk kulturarv på en relevant og vedkommende måde. Afsættet kan være mangefacetteret, og kan komme til udtryk på et væld af forskellige måder varierende fra byvandring til foredrag, markeder, historiske koncerter og meget mere. Events skaber samtidig et øget besøgstal på Museum Sydøstdanmark. Dette sker direkte gennem deltagere ved events eller indirekte gennem en opmærksomhed på museernes tilstedeværelse i form af eksempelvis markedsføring og PR.

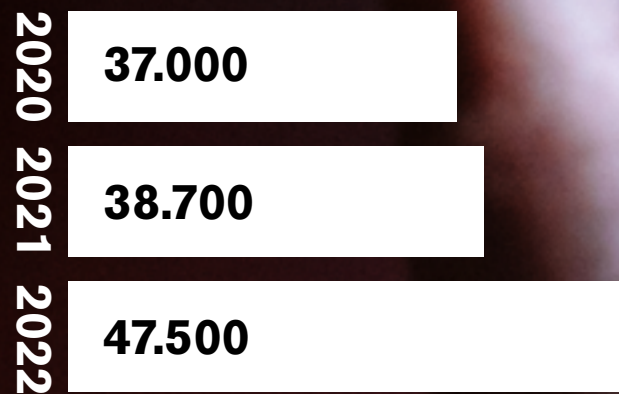
Events er en stor styrke for museet, de medvirker til at brande museerne som moderne oplevelsesdestination både inden for- og uden for museets almindelige åbningstid, og fungerer som katalysator for at skabe loyale bånd til museets almindelige brugersegment samt tiltrække såkaldte 'ikke-brugere' af museerne.

2022 blev endelig et år uden mærkbar indflydelse fra Covid-19. Der blev afholdt 691 arrangementer med et varierende udbud, der vekslede fra alt mellem rundvisninger til talks, debatter, koncerter, historiske middage, markeder m.v. mod 436 i 2021.

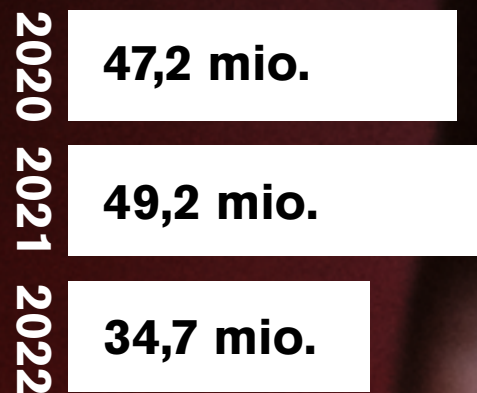
Glasfestival og Julemarked på Holmegaard Værk er sammen med Skt. Hans på Danmarks Borgcenter, Kyndelmisse og Julemarked på Køge Museum de store bidragsydere til det flotte besøgstal.

Antal følgere på sociale medier
Facebook / Instagram

Estimeret annonceværdi

Besøgende på website

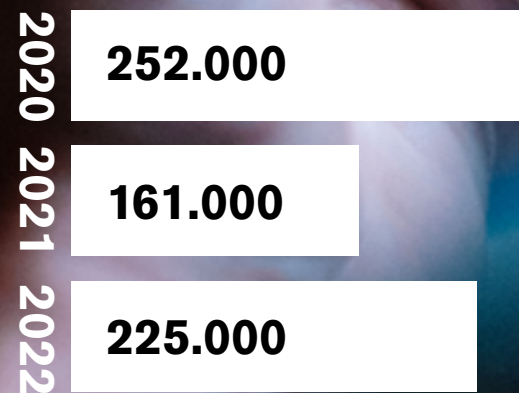

Foto: Frame & Work

Kommunikation og marketing

Kommunikation

I 2022 fik Museum Sydøstdanmark samlet set 1.768 omtaler, svarende til en rækkevidde på 121.044.228 potentielle læsere / lyttere / seere og en samlet estimeret annonceværdi på 34.715.690 kr. Sammenlignes dette med tallet fra 2021, er der samlet set sket et fald på ca. 35%. Det kan virke voldsomt, men 2020 var det år Holmegaard Værk åbnede og 2021 var et Jim Lyngvild år med massiv opmærksomhed på grund af store diskussioner om hans relevans på museer.

Museets hjemmeside er gæsternes primære informationsmedie. Det fremgår tydeligt af hjemmesidens besøgstal. Over 225.000 mennesker besøgte hjemmesiden i 2022 for at finde information om museet og de mange aktiviteter, der foregår.

Sociale medier

Et besøg på Museum Sydøstdanmarks museer er ikke kun et besøg i fysisk forstand. Museerne kommunikerer med mange i både ind- og udland på de sociale medier, og følgerskaren er fortsat stigende.

Museets samlede sociale medie-platforme havde ved udgangen af 2022 samlet set 47.512 følgere sammenlignet med 38.691 ved udgangen af 2021. Dette svarer til en stigning på 22,8%.

Også Museernes nyhedsbrev har haft et større fokus sammenlignet med foregående år. Således er frekvensen sat væsentligt op i 2022 sammenlignet med 2021. Dette betød, at nyhedsbrevet ved udgangen af 2022 havde 6.682 subscribers sammenlignet med 4.450 ved udgangen af 2021; en stigning på mere end 50%

Antal elever ved skoleforløb

Foto: Frame & Work

Børn på Museum Sydøstdanmark

Skolebørn og unge

Museerne har en indlysende pligt til at skabe refleksion og fastholde historiebevidsthed og at gøre kulturarven vedkommende for skoler og ungdomsuddannelser. Museum Sydøstdanmark er lykkedes med sit set-up, der medfører at museet når ud til endnu flere skoler og uddannelsesinstitutioner.

8.143 børn og unge fik en oplevelse på Museum Sydøstdanmarks museer i 2022. Det er 57% flere end i 2021. Det er der tre umiddelbare forklaringer på. Den første kan findes i det endelige farvel til corona og deraf en større lyst fra skolerne til at komme ud af deres lokaler og opleve undervisningstilbud på museerne. En anden forklaring er det samarbejde, Museum Sydøstdanmark har haft med Kulturregion Storstrøm til børn og unge om Kunsthåndværk & Design på Holmegaard Værk. Og den sidste forklaring, at i 2022 introduceredes som en række specielt tilrettelagte pop up-forløb, der blev tilbudt eksklusivt i en begrænset periode.

Picasso – en hyldest til keramikken blev det absolut mest foretrukne forløb og tiltrak mange skoler. I værkstederne for glas og keramik kunne man under professionel vejledning forsøge sig med en impressionistisk omdannelse af glasvaser til dyr ved sandblæsning og prægning af lertallerkener.

2020
2021
2022

3.916

5.175

8.143

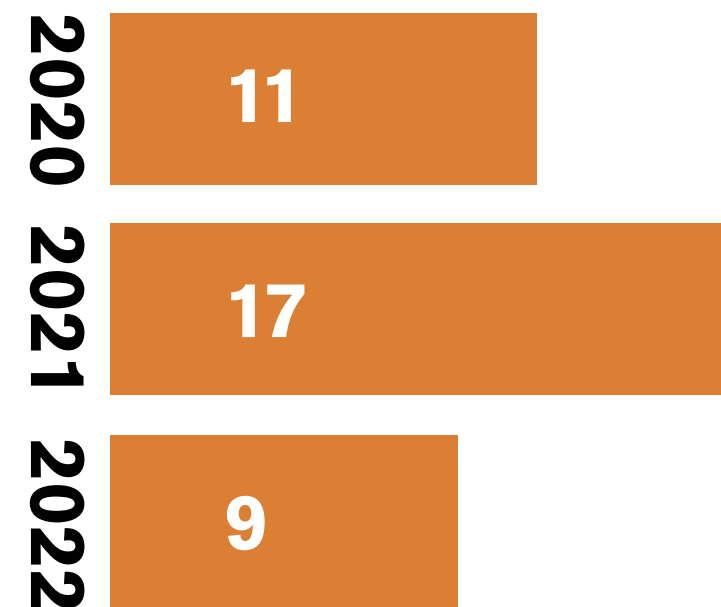
Foto: Museum Sydøstdanmark

Forskning

Forskning

Museum Sydøstdanmark hører fortsat til blandt de forskningstunge museer i Danmark. I 2022 publicerede museet forskning svarende til 9 BFI point (Den bibliometriske forskningsindikator), hvilket er 50% af den forskning som museet skal levere i løbet af en femårig periode.

BFI-point

Center for Vikingetidsstudier

Forskningscentret til Borgring Oplevelsescenter blev etableret i 2022 og præsenterede sig selv for 60 danske og svenske forskere ved konferencen Ledetråde til fremtidens vikingetidsforskning i oktober. Centret skal danne rammen om et inspirerende, favnende, eksperimenterende og banebrydende fagligt miljø på internationalt niveau indenfor forskning og forskningsformidling af ny viden om vikingetiden. Siden udgravningerne af Borgring er publiceret 10 internationale forskningsartikler, det har gjort museet til omdrejningspunkt for forskning i ringborge. Med det ny forskningscenter fastholdes den position og der produceres ny viden Borgring Oplevelsescenter kan bruge i sin formidling.

Foto: Emilia Therese

Forskning

Dansk glasindustri

Museets betydelige samlinger af genstande fra de kendte Næstved virksomheder Holmegaard & Kähler er et enestående aktiv både med hensyn til formidling og forskning. I 2022 gav Kulturministeriets Forskningsfond sammen med Ny Carlsberg Fonden støtte til en ph.d.: "Den Danske Glasindustri efter 1950: Mellem kunst og industri". Projektet undersøger bl.a. hvordan Holmegaard håndterede udfordringen med en øget international konkurrence ved at fokusere på kvalitet og udvikling. Ph.d-en gennemføres i samarbejde med Center for Design- og Produktionshistorie under Syddansk Universitet.

Tidslinjen. Anvendt arkæologi i Køge Nord.

Museum Sydøstdanmark er blandt de museer i Danmark som gennemfører flest arkæologiske udgravninger som følge af nye anlægsprojekter: veje, energi, erhverv og nye boligområder. En Ph.d. skal i 2022-2024 udvikle en ny tilgang til arbejdet med den lovpligtige arkæologi på museerne, der styrker dialogen mellem udgravningerne og den kontekst, som de foregår i. Målet er at erfaringerne skal samles i en fremadrettet strategi for en egentlig anvendt arkæologi, som kan give de lovpligtige udgravninger fornyet relevans.

Projektet omfatter etablering den nye bydel Køge Nord, der har afledt omfattende arkæologiske undersøgelser og givet markant ny viden om fortidens beboere. Denne viden danner nu et nyt fælles historiefundament for eksisterende og nye beboere, der sætter nutidens Køge Nord i perspektiv. Det sker gennem Citizen Science projekter. Sammen med beboere i Køge Nord skabes den fælles historie og tidslinje, en vandrerute, sætter den i spil og skaber forbindelse mellem det nye og det eksisterende Køge Nord.

Publikationer

Peer reviewed publikationer:

Gron, K.J., C. Meiklejohn, N.A. Stewart, V. Alexandersen, K. Buck Pedersen, L. Sørensen & Janet Montgomery 2022: Sex and gender in the Mesolithic: adults and children from the Strøby Egede burial, Køge Bugt, Denmark. *Proceedings of the Prehistoric Society* XX, 1-23.

Kjærgaard, A. (red.) 2022: Skt. Gertruds Kapel i Køge. En mild stiftelse fra Danmarks middelalder. Forlaget Museerne.dk.

Andreasen, M.H., P.R. Sloth & F. Feijen 2022: Archaeobotanical evidence of the function of four-post structures in Denmark. *Vegetation History and Archaeobotany*. <https://doi.org/10.1007/s00334-022-00897-8>

Søndergaard, M. & S. Villumsen 2022: Landsbyens tid – kronologisk modellering af bebyggelsensbrudflader og formationsprocesser i Køge Nord, 6.-11. årh. *Gefjon 7 – arkæologiske studier og rapporter*, 26-65

Allentoft, M.E., Buck Pedersen, K., et al. (2022) Population Geomics of Stone Age Eurasia. preprint. *Evolutionary Biology* doi:10.1101/2022.05.04.490594.

Kristiansen, S.M., D. Stott, A.V. Christiansen, P.S. Henriksen, C. Jessen, M.F. Mortensen, J.B. Pedersen, S.M. Sindbæk & J. Ulriksen 2022: Non-destructive 3D prospection at the Viking Age Fortress Borgring, Denmark. *Journal of Archaeological Science, Reports* 42.

Ulriksen, J. 2022: Urbanisation in a challenged landscape. Manipulation or adaption to the natural conditions. In: M.M. Bjerregaard, K. Haase & M. Runge (eds.): *From Central Space to Urban Place, seminar 2. Spaces, places, and the earliest urbanisation of South Scandinavia. Report from an international seminar at Lindholm Høje, November 30th - December 1st 2021. Kulturhistoriske studier i centralitet – Archaeological & Historical Studies in Centrality, vol. 6. Research Center Centrum – Odense City Museums, Syd-dansk Universitetsforlag/University Press of Southern Denmark, 196-216.*

Wild, M., Mortensen, M. F., Andreasen, N. H., Borup, P., Casati, C., Eriksen, B., Frost, L., Gregersen, K. M., Henriksen, M. B., Kanstrup, M., Olsen, J., Buck Pedersen, K., Petersen, P. V., Ramskov, C., Sørensen, L., Sørensen, M. & Wählin, S. 2022: Palaeolithic bone and antler artefacts from Lateglacial and Early Holocene Denmark: technology and dating. *Quartaer*. 67, 2020, 105-181.

Gefjon. Syvende udgave af museets og ROMUs forskningspublikation Gefjon udkom i 2022. Gefjon er et tidsskrift for arkæologiske emner. Tidsskriftet, der udgives af Museum Sydøstdanmark og ROMU, publicerer bidrag fra hele Danmark, men først og fremmest fra de to museers områder.

Samlingerne

Indsamling

Museum Sydøstdanmarks samlinger omfatter ca. 237.000 museumsgenstande, der sammen fortæller om kulturarven i Køge, Næstved og Vordingborg kommuner. Af national betydning er især samlingerne inden for Ældre stenalder, Holmegaard glasværk og Käblers Keramiske fabrik. I 2022 blev indsamlet 4582 nye genstande, hovedsagelig fra de mange lovpligtige udgravninger. Gennem donationer fra private får museet hvert år mulighed for, at købe genstande, der supplerer samlingerne. I år er der bl.a. indkøbt en vase af Lin Utzon, der er fremstillet på Käblers fabrik i 1970'erne.

Danefæ

Rigtigt mange går med metaldetektor og det er museerne rigtigt glade for. Hvert år strømmer det ind med fund der afslører vigtigt nyt om forhistorien. Et eksempel er et lille hængesmykke, en såkaldt guldbrakeat fra 450-550 e.kr. med et mandshoved i profil, der blev fundet ved Avlebjerg på Stevns. Avlebjerg indgår i Center for Vikingestudiers målrettede forskning om: Hvornår og hvorfor blev danernes rige etableret?. Guldbrakeaten fortæller om rigdom og dermed magt. Næste skridt bliver at undersøge fundområdet nærmere og lede efter yderligere beviser på, at der her måske sad en stormand i jernalderen.

2020
2021
2022

1.844

3.269

4.582

Foto: Museum Sydøstdanmark

Museumslovens kapitel 8

Varetagelse af Museumslovens kapitel 8 er Museum Sydøstdanmarks største arbejdsopgave. Allerede i forbindelse med kommunernes fysiske planlægning og forberedelse af jordarbejder m.v. er museets kulturarsenhed med arkæologer og historikere på banen. Enheden modtager løbende bygge- og plansager og deltager i relevante råd og udvalg i kommunerne således at de i god tid kan sikre og bevare kulturarven. Museet fører derudover, efter kontrakt med Slots- og Kulturstyrelsen, tilsyn med de fredede fortidsminder på Sydøstsjælland, Møn og Lolland-Falster.

Store infrastrukturarbejder og omfattende udstykninger til boliger og erhverv har i flere år bidraget til travlhed på museets feltarkæologiske front. Samlet set er antallet af arkæologiske undersøgelser faldet med 6% i forhold til 2020, men til gengæld har udgravningerne været en del større. Det har betydet museet fortsat har kunnet beskæftige over 45 arkæologer i størstedelen af 2022.

Museet fik i 2022 en plads på Slots- og Kulturstyrelsens top 10 over årets fund. I forbindelse med en større udgravning ved Store Heddinge på Stevns fremkom nemlig 8 smukt forarbejdede lancetformede flintdolke. Fundet er særdeles sjældent og det er første gang et såkaldt dolkdepot er fundet i en udgravning. Dolkene udgør et fornemt eksempel på flintsmedens færdigheder i slutningen af bondestenalderen, ca. 2300-2000 f.Kr., hvor Stevns klint udgjorde et vigtigt ressourceområde for flinten.

Bygge- og plansager

2020 **5.387**

2021 **5.957**

2022 **5.152**

Arkæologiske undersøgelser

2020 **81**

2021 **78**

2022 **51**

Arkæologiske omsætning

2020 **34,3 mio. kr.**

2021 **36,3 mi. kr.**

2022 **41,9 mio. kr.**

Organisation

Keld Møller Hansen, direktør
Kristoffer Buch Pedersen, kulturarvschef
Marianne Juul, økonomi- og administrationschef
Thorbjørn Kolbo, Museumschef med ansvar for ejendomme og udstillinger

Museum Sydøstdanmark er en selvejende institution

Bestyrelsen

Torben Nielsen, formand
Christian Wedell-Neergaard, næstformand
Charlotte Fly Andersen, bestyrelsesmedlem
Sune Bang, bestyrelsesmedlem
Erik Swiatek, bestyrelsesmedlem
Helle Jessen, bestyrelsesmedlem
Brit Skovgaard, bestyrelsesmedlem
Sabina Trabjerg, bestyrelsesmedlem
Ole Hansen, bestyrelsesmedlem

